

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
Un șlr garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Reînvierea vechilor mănăstiri

O problemă asupra căreia trebuie să meditam serios, dacă dorim
refacerea spirituală a poporului nostru

De ALEX. LUPEANU-MELIN

Un manuscript din biblioteca cea mare dela Blaj, îngălbenit de fum de lumânări și de ani, care poartă titlul „Conscriptio Monasteriorum Graeci-Ritus in Transilvania”, îmi trezește câteva crâmpie din fericita copilărie. Preacucernicul Părinte Filoteiu din Mănăstirea Sfintei Troițe dela Blaj, grijuliu „exarha”, între celea peste 34 de sfinte lăcașuri de închinare din Ardeal, toate unite, câte cuprinde lista sa, n'a uitat să însemneze, cu slova aspră, bătrânească, nici „Ciunga” copilăriei mele dragi!

Conscripția Părintelui Filoteiu poartă vâ-
leatul 1761, iar copilăria mea conștientă vine
abia peste 135 de ani și mai bine. Și, cu toate
acestea, numele mănăstirii Ciunga din valea
Mureșului de mijloc, răsare cu atâta fascinare
pentru mine de pe fila poroasă a documentului
istoric dela Blaj!

Țiu minte ca acuma — vorba de fiecare
zi a bunică-mea, fie iertată — cu ce emoții
sfinte era așteptată sărbătoarea Adormirii Prea-
curatei în comuna noastră de creștini buni dela
piciorul Leurdei! Cu săptămâni înainte, Popa
Onu, Dumnezeu să-l odihnească, da grai din
ușa altarului și făcea băgători de seamă pe
dragii săi „poporeni”, să nu uite, că se apropie
Sântă-Măria și vine „Hramul dela Ciunga”. Iar
în presara zilei numite, după slujba Vecerniei,
nenea Vasile clopotarul mai urca odată în turnul
de blane înegrite și suna „plecarea la sfânta
mănăstire”. Școlar mititel în clasa 2—3 primară,
cum eram atunci, cu spatele la strana diecească,
aveam impresia nebănuită că clopotul sătușo-
rului nostru nu mai este atunci clopot, ci glas
de arhanghel, care scoală și morții din mor-
minte.

Moș-Moisă, fătu, și Ion Ghirva, bocotanul,
coboreau praporii; Părintele Onu, cu barba de
caer, îmbrăca odăjdiile de mare sărbătoare și
pleca satul tot, cu mic cu mare, spre roșăța de
amurg dela Apus, pe drumuri lungi de hotar,
printre clăi de grâu și coturi de dumbrăvi, spre
comuna Ciunga, unde, în săbor de dealuri îm-
pădurite, se ascundea sfioasă, de sgomotele
lumii, din neștiute vremi, sfânta mănăstire cu
hramul Născătoarei de Dumnezeu.

După lungi postăși de cale coborea noaptea;
munții din zare își îmbrobodeau crestele în
neguri, văzduhul cernit se îmbrățișa cu pământul
în sărutare frățească. Și satele pe unde trecea
alaiul nostru, se preschimbau în pete mari,
negre, ca cetățile moarte din povești.

Clopotarul Vasile, în cap de rând cu cru-
cea, aprindea o schinteiere de lumină; umbrele
fugeau grăbite spre codri, căci în câteva clipe
întreg alaiul purta lumânări aprinse și nenumă-
ratele stele de pe pământ șerpuiău până de-

parte, pe văi în jos, către în fâșia de oglindă
tremurătoare a Mureșului neodihnit.

La încrucișări de drumuri răsăreau alte
alaturi cu lumânări și cu icoane, cu prapori și
cu cruci, șireaguri nesfârșite din spre toate
celea patru colțuri ale ținutului, de pe Câmpie,
dela Turda, dela Aiud și de mai departe, din
coclaurele Moșilor. O jumătate de țară părea
râscolită și dusă, de puteri supra omenești, spre
un mic lăcaș de scânduri, pitit în molda *Che-
reucului* din hotarul comunei Ciunga, lângă
Ocele Uioarei.

...Vin noroade și din sus și din jos, dela
Varna Seacă, de către Târnave și dela Arieș.
Toate au fețele aprinse de focul lumânărilor
sfinte și sufletele înălțate de vâpaia credinței
dumnezești. Toate vin pe urma crucilor și
cântă:

*O, Marie, Maică Sfântă,
Glasul tău duios ne chiamă;*

*Clopotele toate cântă —
Și venim cu bucurie,*

Dulce Mamă!

Imnul sfânt răsbate depărtările și se în-
frățeste cu clopotele de sub *Priloage*, unde
alte nesfârșite mulțimi se pare că au aprins
poiana mănăstirii și deschid ceriul cu evlavie
și cu înfrângerea lor creștinească!

Unde se găsește condeiu pe lume, să poată
tivi în slove vraja dumnezească ce se coboară
în sufletele pelerinilor pioși, într'o noapte și o
zi de hram la mănăstire? Și unde sunt con-
dicile duhovnicești, cari să poată încresta, cum
se cuvine, foloasele sufletești cu cari se întorc
mulțimile dela un lăcaș de închinare, ferit de
sgomotele și vraiaștea păcătoasă a lumii!?

Acestea icoane, reinviate de curând de
conscripția Preacucernicului Părinte Filoteiu
dela Blaj din anii de demult, mă stăpânesc cu
tărie și-mi dau prilej de lungi meditații. Imi
cern cu neînchipuită încântare dulcile amintiri
din zilele de fericită copilărie și termin tot-
deauna cu constatarea:

— Așa a fost odată în toate ținuturile
Transilvaniei, așa și peste munte, în văile Mun-
teniei și ale Moldovei. Așa a fost...!

Azi în puține părți mai este astfel! Ar-
dealul nostru abia mai are două trei lăcașuri
mănăstirești cu hram și cu slujbe întremătoare
de suflet. Lunga listă a Părintelui Filoteiu care
arăta într'un singur județ câte 5—6 mănăstiri,
în urma vitregimii timpurilor a rămas numai
slovă moartă, document istoric înduioșător! Unde
sunt hramurile de demult, unde sunt centrele
de reconfortare sufletească, unde sunt măcar

bisericuțele umile de blane dela subsuori de
codri, cari au ținut sufletul în părinții noștri,
au ținut graiul și inima românească în necăjiții
iobagi din țara Ardealului? Unde?

Istoricii vor răspunde, invocând implaca-
bila mână a sorții și uneltirile haine ale duș-
manilor neamului nostru, ale căror interese me-
schine au risipit turnulețele mănăstirești din
văile Transilvaniei și au amuțit glasurile de
chemare la Dumnezeu și la sufletul neamului.
Istoricii vor fi având dreptate fără îndoială. Vre-
murile grele ne-au privat de ce am avut mai
scump și mai sfânt, mai înălțător.

Insă ce ne împiedecă acum, să reinviem
măcar în parte vremurile de mărire ale Pă-
rintelui Filoteiu dela Blaj, care era exarh peste
o listă întregă de lăcașuri mănăstirești din
văile Ardealului, către cari se apropiău mulți-
mii cu inimile deschise și cu gândurile acor-
date spre Domnul?

Nu vom ignora, de sigur, minunatul în-
ceput care s'a făcut și se face la *Mănăstirea
Bixadului* din județul Satu-Mare, unde s'a în-
firipat deja o viață monastică dintre celea mai
rodnice și mai necesare. De asemenea nu vom
uita hramurile ocazionale dela Nicula, Prislop
și Lupșa, unde vremurile de demult reinvie an
de an cu atâta tărie și interes față de celea
spirituale. Cine a avut ocazia să vadă un pe-
lerinaj la Nicula chiar și în zilele noastre, va
da dreptate însuflețirii cu care am încercat să
evoc icoanele scumpei mele copilării. Insă cu
atâta am rămas din gloria spirituală care făcea
odinioară, din toate văile de munte ale Ardea-
lului, tot atâtea porți ale raiului, pe cari le
asaltău mulțimile înfometate de hrană dumne-
zeească.

Multe din mănăstirile Părintelui Filoteiu
au mai rămas încă, biete schelete cu altarele
măcinate și cu icoanele inundate de pajangeni.
Am avut în vară durerosul prilej să revăd chiar
Ciunga copilăriei. Și n'am găsit decât o jalnică
ruină cu dverele pustii. Turnul fără clopot,
odăjdiile mâncate de molii, naia magazie de
fân și strana săbor de greuruși în amurguri
pustii. *Cheșu* și *Priloagele* aveau însă acelaș
farmec sfânt, de cari se încântă doar celea
câteva oi ce pasc inocente pe sub streșinile
scrijelate de vremi și de furtuni. Oamenii au
uitat sfânta mănăstire, au uitat cărările cari urcă
spre poiana dătătoare de emoții dumnezești.
Și-i păcat!

S'a accentuat de atâtea ori dela marele
cataclism al războiului mondial încoace, că ome-
nirea nu se poate reface sufletește decât prin
evanghelie și întoarcerea la Dumnezeu. Înțe-
leaptă judecată. Insă dacă este adevărat că nu-
mai prin evanghelie și altare se pot vindeca
ranele sufletești ale timpurilor noastre, nu mai
puțin adevărat este, că mijlocul cel mai eficace
spre a renaște și înviora viața creștinească
a neamului nostru sunt: *mănăstirile și călugării*.
Problema este actuală și ardentă: dacă vrem
să trăim și să ne smulgem din toropeala care

ucide orice avânturi spirituale, trebuie să găsim iarăși cărările spre mănăstirile risipite! Trebuie să căutăm a reinvia lăcașurile de sfințenie și de avânturi creștinești din văile atât de fermecătoare ale zilelor de glorie duhovnicească. Urmele au rămas, cadrele au supravețuit în atâtea părți.

Să urcăm iarăși clopotele în vechile turnulețe și să dăm glas altarelor uitate cari au făcut atâtea bine neamului nostru și pot să ne îndrume, mai mult decât orice alte mijloace, și astăzi, spre cărările cari duc la Domnul!

Dela Agru din București. Secția locală a Agrului (Asociația generală a Românilor Uniți) a organizat o conferință publică la Fundația Universitară Carol I, invitând pe d. Al. Borza, profesor universitar, fost secretar general, să vorbească.

În partea dintâi d. Borza definește evoluționismul sau transformismul, acest mare fapt istoric, aducând dovezi din anatomie, paleontologie, și bio-geografie, care nu admit altă interpretare decât transformismul integral. Nici un fapt cert, pus în evidență de disciplinele biologice, nu e în contradicție cu acest principiu. Faptul e sigur. Explicarea cauzelor însă a dat naștere la numeroase teorii.

Conferențiarul arată păreriile lui Lamarck și ale Neo-lamarckiștilor, a lui Darwin și a lui Wassman; teoria mutațiilor; ortogenesa; selecția organică; ireversibilitatea evoluției; importanța migrațiilor și a diverselor repartițiuni, care sunt punctul de plecare în nașterea speciilor. Menționează păreriile relative la vârsta pământului și timpul de cel puțin un miliard de ani. Aceste teorii, alături de genetica modernă, explică unele probleme tehnice ale evoluției, deși nu arată cauzele acestui fenomen cert.

La sfârșit înfățișează textul Bibliei, care a dat naștere la atâtea interpretări greșite și la regretabile conflicte între unii reprezentanți ai credinței și ai științei. Nu e nici o definiție precisă a bisericii. Cercetarea acestor probleme aparține în întregime științei. Revelat și definit e că Dumnezeu a creiat lumea și pe om, fără alte precizări dogmatice. (I. Ceparu).

Cuvinte arhieresti

— Spicuri din pastoralele de Anul nou —

I.

Preasfințitul VALERIU al Orăzii vorbește despre Hristos Împăratul

...Împărat este Hristos? Da! El este împărat. Căci este de o ființă cu Tatăl, prin care toate s'au făcut și care este stăpânul lumii întregi și împăratul împăraților.

Împărat este Hristos? Da! El este împărat proclamat cu veacuri înainte de venirea Sa pe pământ din partea Spiritului Sfânt, „carele a grăit prin proroci”.

Hristos este Împărat, căci apropiindu-se plinirea vremii, luminosul arhangel Gavriil, solul binevestitor al Domnului, trimis la Preacurata din Nazaret, încredințarea lui Dumnezeu Tatăl împlinindu-o grăește: „Și vei naște fiu și vei chema numele lui Isus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema: și va da lui Domnul Dumnezeu scaunul lui David tătâne-său. Și va împărăți în casa lui Iacob în veci și împărăția lui nu va avea sfârșit”. (Luca 1, 31—33).

Hristos este Împărat nu numai după cuvintele prorocilor, ale îngerului Domnului și nici numai după mărturisirea Evangheliștilor, cari prin Sf. Ioan spun, că Hristos „are peste haina sa și peste coapsa sa numele scris: împăratul împăraților și domnul domnilor”. (Apoc 19, 16), ci de împărat se mărturisește și El însuși. Căci dânsul este acela, care vorbește prin David: „Iară eu sunt pus împărat peste Sion, muntele cel sfânt al lui, vestind porunca Domnului”. (Ps. 2, 5) Apoi chiar cu gura proprie spune, că „datu-mi-s'a mie toată puterea în cer și pe pământ” (Mat. 28, 18), iară când a fost dus înaintea lui Pilat, ca să fie osândit la moarte întrebând fiind: „au împărat ești tu?” răspunde în modul cel mai hotărât, că „tu zici, că împărat sunt eu”. (Ioan 18, 37). Împărat a fost numit Hristos chiar și din partea celor ce pe Cruce l-au răstignit, scriindu-i dea-

supra capului: „Isus Nazarineanul Împăratul Jidovilor”.

Împărat este Hristos după mărturisirea tuturor acelor, cari aproape de două mii de ani l-se închină Lui ca Împăratului și Dumnezeului lor și când li-se cere chiar și viața și-o dau pentru Hristos, care asemenea și-a dat viața pentru ei. Împărat îl mărturisește pe Hristos ceata nenumăraților martiri, sîhastri, fecioare, misionari, preoți și creștini, cari îl urmează pe el ascultându-i voința.

Împărat veșnic și nebiruit sunt siliți să-l mărturisească pe Hristos și dușmanii Lui, car înzădar se aliază cu puterile întinericului, împărăția lui Hristos nu o pot nimici, ci ei toți asemenea lui Iulian apostatul sunt siliți să esclame: „Învins-ai, Galileanule!” De împărat l-a recunoscut pe El Irod, căci altfel nu ar fi comis cea mai înflorătoare crimă de a ucide patrusprezece mii de copii nevinovați numai ca să scape de Hristos, temându-și de El împărăția sa. De împărat și încă de cel mai puternic împărat îl recunosc pe Hristos și dușmanii Lui din zilele noastre, căci în contra Lui pornit-au cu așa ură diabolică, asemenea căreia față de nici o putere pământească nu nutresc.

Împărat este Hristos, căci „în numele lui Isus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești, și al celor de deșupt și toată limba să mărturisească, că Domn este Isus Hristos întru mărirea lui Dumnezeu Tatăl”. (Fil. 2, 10—11).

Pe Hristos să-l cunoaștem de împărat al nostru, nu asemenea Jidovilor punându-l coroană de spini pe cap și sceptru de trestie în mână și înălțându-l pe tronul Crucii, ci urmând poruncile lui, iubind pe Dumnezeu din tot sufletul nostru și pe deaproapele nostru ca pe noi înșine. Să facem să vină împărăția lui Dumnezeu în cât de multe sufletele înstreinate de Hristos, lucrând în cadrele AGRU-lui și a

Foia „Unirii”

Filosofia morții

— în poezia noastră poporană —

(3) de Gavril Todica

Bocete. În poezia poporană mențione specială merită bocetele. În ele se exprimă durerea după cel decedat.

Cum de durerea despărțirii cele mai impresionabile sunt inimile femești, ușor ne putem explica de ce bocitoarele au fost în toate timpurile femei. În consecință, autoarele anonime ale bocetelor încă au fost și sunt femei.

Din aceste bocete nu se degajează ceva filozofie transcendentă, ceva cugetări profunde. Cu toate că sunt temperate de concepțiile religioase, ele personifică și alegorizează moartea în mod poetic după legi psihice generale omenești, valabile la toate popoarele și în toate timpurile.

Plastic se ilustrează viața și încetarea vieții cu bocetul *Cucul și Moartea*.

Cineva zace pe patul de moarte:

— Dar la capu-i ce se vede?
— Moartea și cu cucul șede.
Iară moartea grabnică,
Grabnică și jelnică,
Și cucul prevestitor
Și de noroc găcitor,
Amândoi că se muștra.

Moartea așa îi grăia:

— Ascultă ce te rog eu,
Dă-mi tu mie glasul tău.
— Ba, eu glasul nu ți-oiu da,
Nici măcar te-oiu asculta,
Că pe unde-i glas de-al meu,
Ai văzut și văd și eu:

Vin fetele
Cu florile,
Ciobanii cu oile,
Nevestele
Cu pânzele,

Bărbații cu plugurile.
Dar pe unde-i glas de-al tău,
Ai văzut și văd și eu,
Că de moarte se gâtesc,
Casele se pustiesc,
Copiii se sărăcesc
Femeile vădănesc.

(Corbu, nr. 967).

Următorul bocet se cântă în revărsatul zorilor, în prima dimineață după moartea unui fecior, a unei fete sau a unei neveste tinere. Se cântă alternativ de două grupe de femei, ca și când într-o grupă ar fi Zorile. Acest bocet presupune credința, că sufletul se depărtează cu zorile primei zile după moarte. Corbu îl reproduce după S. Fl. Marian, înmormântarea la Români.

Zorilor, surorilor,
Măndrelor voi zinelor,
Iar grăbiți voi de ziliți
Și pe Ion îl întâlniți
Și-l întoarceți înapoi,
Să vină el iar cu voi,
La astă lume luminată
De Dumnezeu bun lăsat;

La vânt, ploae și la soare
Și la apă curgătoare.

— Noi acum vezi că grăbim,
Iacă de loc să zilim,
Dar nu 'ntoarcem înapoi,
Ci Ion a veni cu noi...
A plânge putem și noi...
Dar cine 'n lume că poate
Să 'mplinească doruri toate?..

(Corbu, nr. 964).

În versurile următoare par-că cetim scene din cartea XI și XXIV a Odiseei lui Homer (modificate de concepția creștină):

Când vei merge 'n ceea lume,
Că sunt două cărările:
Nu merge pe cea de jele,
Mergi pe cea de floricele;
Nu merge pe cea de foc,
Mergi pe cea de măgheran;
Nu merge pe cea de jar,
Mergi pe cea de busuioc;
Când ajungi în ceea lume
Înainte ți-or eși
Și în cale te-or opri
Doi negri călugărei,
Nu te speria de ei,
C'acea-s copiii mei.
Și 'nainte ți-a eși
Și în cale te-a opri
O neagră călugărea,
Nu te speria de ea,
Că și tu vei fi așa;
Nu te tare spăimânta,
C'acea e sora ta.
Și pe tine te-a 'ntreba:
Tu acasă ce-ai lăsat?
— Mare jele și bănat,
Tot cu părul desnodat;

reuniunilor noastre pe pietate, ca și alții, toți, să-l cunoască și să-l iubească de Hristos și Lui singur să-i slujească. În acest an sfânt, în care facem comemorarea alor 1900 ani dela moartea, învierea și înălțarea la cer a Mântuitorului și dela întemeierea împărăției lui Dumnezeu, a sfintei lui Hristos Biserici, toți să ne facem asemenea lui Ioan botezătorul, propovăduitorii împărăției lui Hristos prin cuvintele, dar' mai ales prin faptele noastre demne de numele ce-l purtăm, numindu-ne creștini, adecă urmași și supuși lui Hristos, cetățeni ai împărăției lui. „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând ei faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru cel ceresc“. (Mat. 5, 16). De anul acesta jubilar al jertfei de pe Calvar, fiecare creștin să își propună tare, că de aici înainte dacă nu zilnic, cel puțin în zilele de duminică și sărbători, când chiar sub sarcina păcatului de moarte obligat este, va asculta sf. Liturghie așa cum se cuvine, adecă dela început și până la sfârșit.

II.

Credință în Dumnezeu și iubire de neam urează Preasf. ALEXANDRU al Lugojului.

„Dar, iubii fii, n'aș fi complet în pastora mea de anul nou, dacă în preajma anului nou gândul nu mi-ar sbura și la colectivitatea neamului, la țara aceasta mândră și frumoasă, ca'n povești: România mare. Au doară n'are nevoie și această națiune română de o stea călăuzitoare pe drumul înaltelor sale destine istorice? De sigur, că da!

Steaua ocrotitoare a destinelor glorioase ale acestei mândre fiice a Romei eu o văd simbolizată, — vă veți mira, — în mândrul nostru tricolor, care falfăle atât de falnic și ocrotitor, la zile mari, deasupra capetelor noastre. Tricolorul se încheagă din trei pânze minunate colorate: roșie una, alta galbenă și alta albastră, toate trei adunate într'o unitate desăvârșită. Mijlocul tricolorului îl formează un râu de aurie culoare, încadrat de două râuri nu mai puțin frumoase de culoarea roșie a sângelui, — unul, și de culoarea albastră a cerului — celalalt.

Ce reprezintă pânza galbenă în culoarea strălucitoare a aurului? Ea reprezintă aurul bogățiilor țării noastre. Ea întruhidează deci aurul holdelor mature, legănate de suflarea zefirului, reprezintă tot aurul și bogăția neasămuită ce zace în subsolul țării, neîntrecute de nici o altă țară, reprezintă valoarea neasămuită a pădurilor noastre seculare, cari încing, ca un brâu, această țară fermecată, reprezintă toată bogăția, ce mișună în lungul și'n largul țării, la adăpostul comorilor de mai sus. Mai pe scurt, — aurul învălurat al pânzei de mijloc a tricolorului reprezintă însăși țara noastră, o grădină veritabilă a hesperidelor, cu pomi fermecați, ce poartă roade de aur.

Or, — această țară fermecată este apărată de paznici vajnici, ce varsă foc și schiutei atunci, când e vorba să apere acest sol binecuvântat. Pepturile de oțel ale fiilor acestei țări stau zid încheagat, fortăreață nebiruită în jurul acestei grădini, gata în generosul lor avânt să o apere cu sângele lor, pe care nu-l precupețesc. Și tocmai aceasta o simbolizează valul de sânge roșu al pânzei din stânga.

În pânza imaculată din dreapta, care încadrează și ea atât de minunat chenariul ideal, valul pânzei galbene, prin culoarea-i albastră simbolizează sborul spre ceriu al inimilor generoase de soldați viteji ai fiilor țării, credința lor neclătită în Dumnezeu, stăpânul ceriului, căruia vor să-i servească neclintii și simbolizează în același timp, ca încoronare a credinței lor nebiruite, însăși protecțiunea ceriului, umbrirea Proniei dumnezeiești, care se întinde deasupra lor ca și un imens ceriu albastru, ocrotindu-i sub faldurile-i mărețe.

Ce altă stea călăuzitoare pot eu să doresc deci fiilor țării mele, decât tricolorul însuși, care reprezintă și ascunde în cutele și faldurile sale idei atât de sublimă!? Da, — pentru că de câte ori fiili acestei țări își vor arunca privirile cu duioșie asupra mândrului tricolor, de atâteaori își vor aduce aminte, că țara lor pereche în lume nu are prin tezaurul imens al bogățiilor, ce se ascund în sânul ei. Își vor mai aduce aminte, că datoria lor este să apere acest colțișor de raiu din vastul univers, cu

prețul sângelui, dacă e nevoie, — și că spre a putea apăra această perla, acest clenodiu, pentru care s'au bătut atâția rivali și dușmani, e nevoie de toată credința lor, de toată fidelitatea lor în Dumnezeu, care ocrotește soarta neamului și cărmulește pe regi și popoare. Doară întreagă istoria frământată a neamului nostru mărturie este, că nimic altceva nu ne-a putut salva de pierire și de cutropire, de dispariția în neantul sau neființa atâtor alte popoare, decât numai credința vastă, largă, atoatecuprinzătoare în Dumnezeu.

Și iarăși, — acest trecut plin de credință, în înaltul nostru Protector din ceruri, ne învață, că aceasta și numai aceasta ne-a adus la libertatea națională de astăzi, și ne învață iarăși, că întemelați pe aceeași credință în Dumnezeul războaielor, vom înfrunta toate vijeliile, ce s'ar deslănțui asupra noastră din răutatea dușmanilor ce ne înconjoară. Perirea noastră nu ne poate veni, decât din noi înșine: „perirea ta din tine, Israele“.

Așadar, în preajma anului nou, pe lângă dragostea de neam, dusă până la suprema jertfă, jertfirea vieții, pentru neam și țară, eu îi doresc neamului meu credință profundă în Dumnezeu, credință activă și generoasă, pe care să n'o desmintă faptele contrarii credinței, bine știind, că credința fără fapte, moartă este.

Iată, cum vor fi angajate paralele și simultan în jurul țării noastre generozitatea fiilor noștri și generozitatea protectoare a puterilor cerești. Atunci numai forma-va această trinitate: țara noastră mândră ca'n povești, fiii săi și ceriul, o unitate desăvârșită, cum o unitate alcătuiesc și cele trei pânze învălurate ale tricolorului, unitate ce scoate mai bine în relief farmecul și poezia celor trei fețe a mândrului steag.

Am accentuat, iubii fii, uitându-ne la mândrul nostru tricolor, mai ales nevoia credinței, firește a credinței creștine, care se manifestă prin fapte, înflorește în fapte și ajunge maturitate iarăși prin fapte. Credința noastră creștină a încrestat în trecutul nostru sbuciumat cele mai glorioase fapte ale neamului. Martore ne sunt toate mănăstirile și bi-

Cu jele și cu urit,
Tot cu părul despletit...

(Reteganul, o. c. 81—2).

Sau:

Brădete, brădete,
Mergând înainte,
Să bagi tu în minte
A mele cuvinte:
Dacă te-a 'ntâlni,
Ori că ți-a veni
Maica Domnului
Și a Fiului,
Tu să o petreci
Și să mi-te pleci
Mâna să-i săruți.
Și să mi-te rogi
Drumul să-ți arete.
Maica Preceasta
Drumul ți-a arăta
Și te-a îndrepta
Să mergi cu soarele
Iar nu cu apele.
Că soarele-i mergător
Și 'napoi întorcător;
Dar apele-s curgătoare
Și 'napoi ne-ntorcătoare.

(Din Țara Hațegului. La
Reteganul, o. c. 111—112).

Iertăciuni. Când cineva pleacă într'o călătorie, își ia rămas bun dela ai săi, dorindu-și reciproc să se revadă sănătoși.

Poporul apreciază iscusința preotului și după măsura, în care acesta poate mișca inimile, când la finea panegricului își ia rămas bun — în numele decedatului — dela asistență (rudenii, cunoscuți) și le cere iertare de tot ce le-a greșit.

Și cu drept cuvânt. Căci e foarte lungă călătoria, în care pleacă răposatul.

E un moment de adâncă filosofie și de adânc simț religios-creștin, când cineva dorește celui ce se desparte de noi: „Dumnezeu să-l ierte!“ E supremul bine, ce i-se poate dori în momentul plecării.

Parentări și iertăciuni versificate. Iertăciunile le cântă uneori și cantorii, în așa numitele lor „versuri“ sau „verșuri“.

Propriamente aici nu e vorba de poezie populară, anonimă, ci de versificații cărturărești, pe înțelesul poporului, foarte agreate și reclamate de popor, deci poezie populară. Sunt cunoscutele „verșuri“, ce se cântă la morți, la finea prohodului.

În versușele aceste, mai mult sau mai puțin reușite, după talentul autorului care le compune, se schițează peripețiile vieții celui decedat. Din copilărie îmi aduc aminte, cum învățătorul meu de odinioară, Ioan P. Moldovan, chemat fiind să cânte „versul“ la un mort, comprima și ticluia în versuri rimate unele momente din viața decedatului, după informațiile date de elevi.

Versușele aceste sunt, în mare parte, clișee, fiindcă și viața omului de rând nu prea lese din limitele clișeului, din limitele unor formule tipice. Abia ici-colo câte-o pornire extraordinară, câte-un năcaz, câte-un amar, câte-o durere ieșind din tiparul comun. Stihutorul iscusit poate încă mișca inimile și cu momente banale, dacă le știe exprima frumos, în combi-

nație cu idei religioase potrivite cazului, sau apelând la sentimente profund omenești. Dacă „versul“ e cântat de un om cu voce bună (și de regulă numai cântăreții buni sunt chemați să cânte „versul“), atunci ascultătorii sunt mișcați până la plâns cu hohot. Peste tot, poporul ține mult, ca dela prohod să se depărteze cu ochii înlăcrimați. Pentru el, și în scopul acesta, cântarea „versului“ e un punct de forță la prohod.

Iată de ce merită toată lauda colecțiile de versuri funebre, cari ușurează truda cântăreților. Afară de colecțiile citate, ale lui Reteganul și N. F. Negruțiu, mai înregistrez la acest loc: „Pe pragul mormântului“ de George Simu, (Gherla, 1912, tip. „Aurora“), care cuprinde în mare parte compoziții proprii.

Ca exemple grăitoare reproduc câteva parentări și iertăciuni, compilate din colecțiile amintite.

Bărbatul către soția sa:

Iată dulcea mea muiere,
Ora tristă de durere,
Cum de-odată a sosit
Și pe noi ne-a despărțit.
Astăzi mă duc dela tine,
Părăsesc această lume,
Și mai mult noi niciodată
Nu vom mai fi laolaltă.
Deci, dacă eu ca bărbat,
Vre-odată te-am supărat:
Vino 'ntinde-ți mâna dreaptă
Și din inimă mă iartă.
Rămas bun, dulce soție,

sericile și școlile și instituțiile, cari împânzesc țara noastră, dela un capăt la celalalt. Hristos a fost propulzorul celor mai generoase, celor mai nobile, celor mai sublime fapte și jertfe ale neamului, fie individuale fie sociale, fie colective-naționale. Studiați istoria și convingeți-vă. Ar fi să vă înșir toate paginile istoriei noastre, ceace nici nu e necesar, nici nu-mi puteți cere. O face școala cu prisosință."

Guvern nou. Cabinetul Maniu a demisionat între împrejurările cunoscute. Locul i-l-a luat tot o formație național-tărănistă, sub șefia d. Alexandru Valda-Voevod. Lista noului guvern este următoarea :

Al. Valda Voevod : Președintele Consiliului;
G. G. Mironescu : Vice-președinte al consiliului și ministru de Interne ;
N. Titulescu : Externe ;
Virgil Madgearu : Finanțe ;
Mihail Popovici : Justiție ;
I. Lugojanu : Industrie și comerț ;
E. Mirto : Comunicații și lucrări publice ;
D. R. Ioanțescu : Muncă, sănătate și ocrotiri ;
D. Gusti : Instrucție, Culte și Arte ;
Gen. Samsonovici : Apărarea națională ;
Voicu Nițescu : Agricultură și domenii ;
E. Hațieganu : Ministru al Ardealului ;
Pan. Halipa : Ministru al Basarabiei ;
T. Sauciuc-Săveanu : Ministru al Bucovinei.

Subsecretari de stat au fost numiți dd :
V. V. Tilea (la Președinție), **A. Călinescu** și **Ioan Pop** (la Interne), **M. Ghelmegeanu** și **A. Crihan** (la Agricultură), **Petre Andrei** (la Instrucție), **R. Irimescu** (la Aviație), **M. Șerban** (la Minorități) și **Savel Rădulescu** (la Externe).

Nouii titulari au depus jurământul Sâmbăta trecută, noaptea, după ora 12. Cu acest prilej, Suveranul le-a ținut un mic discurs, din care reținem remarca : „Convingerea Mea este că veți munci cu toții cu aceeași râvnă, cum s'a muncit și până acum. Și eu pot să vă asigur că din partea Mea veți găsi tot aceeași bunăvoință și aceeași colaborare". Răspunde Premierul, zicând, între altele : „Ne dăm cu toții seama de greutatea timpului. Dar, pe când în vremuri

normale, liniștite, deținerea unui înalt post, în comparație cu munca prestată, adeseori nu era mai mult decât o sinecură, în timpurile de astăzi sarcinile grele cari incumbă unui ministru impun satisfacerea, ceas cu ceas, fără preget, a unor datorii imense".

Pe d. Valda îl știm omul conștiinței și al datoriei. Ajuns la cârmă, suntem siguri că va valorifica la maximum, spre binele țării, aceleași însușiri alese. — Doamne ajută !

Să nu ucizi !

Scurte precizări creștine în chestia avortului
de prof. **Dumitru Neda**

Legiuirea noastră are de gând să reducă, pe cât îi stă în putință, epidemia avorturilor, ce a luat în vremea din urmă proporții îngrijorătoare. Articolele 512—513 ale noului Cod Penal, ce va trece în discuția Corpurilor legiuitoare, prevede, pentru medicul ce va înlesni avortul, pedeapsa cu închisoarea până la 10 ani, iar pentru femeia ce va consimți la operația avortului o pedeapsă, tot cu închisoarea, până la doi ani.

Acest gând bine inspirat al legiuirii a provocat vii proteste în presa noastră. Chipurile: legiuitorul român nu s'ar ținea nici la nivelul jurisconsulților moderni, nici la al cerințelor sociale de azi, „când crima (sic!) este privită mai indulgent, deoarece se ține seamă din ce în ce mai mult de factorii sociali contribuitoari la comiterea ei". (*Doctorul Ygrec* în „Dimineața" din 18 Ian. c.) Sau chiar și admitând că practica avortului e un rău, se susține, totuși, că e „infințit mai rău să admitem ca toate femeile tuberculoase, sau sifilitice, sau anormale, să pună pe lume odrasle care în antichitate erau svârlite pe stânca tarpeiană. Nu se poate admite o creștere a populației prin acest tribut al degenerescenței, și dacă omenirea n'a ajuns încă (!) la ideea stărpirii cerșitorilor, a demenților și a hereditărilor criminali, — căci mizeria face pe om rău și sălbatec, — cel puțin să convenim că nu e nic

o nevoie să le conservăm acestora spița și dinastia". (*Romulus Dianu*, în „Curentul" din 18 Ianuarie c.)

Ei bine, iaca nu putem conveni la această stărpire păgână. Și asta din simplul motiv că unul singur este Stăpânul vieții și al morții: Dumnezeu, și noi nu ne putem investi după plac și netam-nesam cu atribuțiile Lui. Morala creștină, bazată pe indestructibile motive filosofice, etice și biologice, are, în ce privește avortul, drept normativ, principiul categoric și limpede: *Nunquam licet directe procurare abortum*. Fătul doar din clipita zămislirii e înzestrat cu suflet rațional, și nimicirea lui voită și săvârșită prin avort echivalează cu omuciderea (*A. Lehmkuhl: Theologia Moralis* 12 Friburgi Brisgoviae. 1914. pag. 562—563). Noi știm însă că atât legile omenești, cât și legea divină, opresc uciderea neîndreptățită de vina celui vrednic morții sălnice.

Decât în cazul de față care-i vina celui executat? A vătămat el grav și pozitiv, cu știința și cu voința, legile naturii, sau ale societății? Dar de așa ceva nici vorbă nu poate fi, odată ce se află în perfectă pasivitate, și ca atare în completă inacțiune. Și cu toate acestea să fie decretat bun de isbit de stânca tarpeiană! Nu-i evidentă monstruositatea unei asemenea judecăți? Cum monstruoasă este și sentința ce-l osândește pieririi pe titlu c'ar atenta la viața mamei, eventual mai târziu, ca degenerat sau vițios din naștere, la viața altora. Căci chiar presupunând c'ar fi așa, el e pus în situația în care se află fără să aibă nici cea mai mică parte de contribuție activă, sau și numai cu gândul. Prin urmare prin nici un fel de raționament nu poate fi socotit și condamnat ca un injustus agresor. Justiția omenească în acest punct e de perfect acord cu teologia, și filosofia creștină cu medicina (*Dr. med. C. Capellman-Bergmann: Pastoralmedizin* 17. Paderborn, 1914 pag. 26—28). Și trebuie să ne fim îndepărtat mult de luminile evangheliei lui Hristos, ca să acredităm păreri ca acelea cari pledează pentru practica avortului pe titluri ca cele menționate.

Oamenii cu simțul realității, cu respect de drept și cu dragoste de neam, mărturisesc cu totul alte convingeri. Cuvântul lor de osândă se îndreaptă împotriva lui Malthus și a adepților săi, nu împotriva bieților feți nevinovați și neajutorați. „Malthus! — zice *Mussolini*, — asta înseamnă economicește o greșală, iar moralmente o crimă! Diminuarea numărului populației aduce cu sine mizeria! Italia a fost mai săracă cu șaisprezece milioane de locuitori, decât azi cu patruzeci și două". (*Emil Ludwig: De vorbă cu Mussolini*. Trad. de V. Em. Pascutti. București. „Cugetarea". 1932 pag. 151). Convingerile Ducelui trebuie să fie convingerile oricărui bărbat de stat din Italia și de pretutindenea. Și datorința făuritorilor de opinie publică este una singură: să adânciască și ei, după cuviință, problemele de însemnătate celei din cauză, și numai atunci să se îndrepte mulțimilor.

Cu atât mai vărtos ar trebui făcut acest lucru la noi, unde viața tâlharilor de codru, și a tuturor criminalilor, e apărută cu înverșunare de aceiași purtători ai condelului cari atât de repede și cu ușoară inimă aruncă morții nedrepte ființe omenești abia formate și absolut nevinovate. — Breslei zăriștilor nu-i șade bine cu asemenea pete de sânge pe conștiință.

Mulțumită. Cursorul diecezan Iosif Zinvel, fiind la Oradea, a cumpărat o haină bisericască — cu reducerea de jumătate pentru el — albă de atlas, cusută cu măiestrie de doamnele române din Reuniunea Mariană, de sub conducerea stimatei doamne Maria Gruescu, sora I. P. S. Sale Traian Frențiu. Materialul e dela Roma. Cursorul diecezan o va preda mănăstirei din Racovița, Luni, în 30 Ianuarie 1933, împlinind în aceeași zi 18 ani de serviciu la Episcopia din Lugoj. Marinosul donator primească și pe această cale mulțumirile mele anticipate. — Pr. *Atanasie Pantea*.

Rămas bun pentru vecie,
Dumnezeu să te scutească
Și de rău să te ferească !

Un copil către tată :

Rămas bun, tată iubite,
Rămas bun, dulce părinte,
Că mai mult pe-acest pământ
Nu ne vom vedea nici-când.

Mulțumescu-ți prea fierbinte
Pentru ostenele multe,
Ce le-ai făcut pentru mine
Aici, pe această lume.

Iar de cumva eu vre'odată,
Prin cuvânt sau și prin faptă,
Ți-am cășunat întristare,
Rogu-te să-mi dai iertare !

Dumnezeu cel prea 'ndurat
Să te țină 'ndelungat
Și să-ți trimită ajutor
Darul său mângăitor !

Cătră mamă :

Oh, iubită maica mea !
Iată că durerea grea
M'a cuprins fără cruțare
Pân 'mi-am dat a mea suflare.

Dela sinul tău iubit
Fără milă m'a răpit,
Ca mai mult să nu-ți pot zice
Cuvântul de mamă dulce.

Eu știu și cunosc prea bine
C'ai răbdat mult pentru mine,
Până 'n lume am trăit,
Tu de rele m'ai ferit.

Deci de toate-ți mulțumesc,
Zile bune îți poftesc.
Dumnezeu să te 'ntărească
Cu puterea sa cerească.

Moartea iată mă desparte,
Plec de aici și merg departe

Dar de cumva te-am mahnit
Iartă-mă, cum m'ai iubit.

Despărțirea e dureroasă, atât pentru cel
ce se desparte, cât și pentru cel ce rămân :

Părinte, Sfînția ta,
Eu mă rog de dumniata,
Nu mi-l duce așa tare,
Că-i ziua destul de mare,
Duceți-l încetinel,
Că nu m'am urit de el.
Clopotare, clopotare,
Nu trage clopotul tare,
Că nu-i zi de sărbătoare.
Trage clopotul mai lin,
Că noi azi ne despărțim.
Și mi-l trage mai încet,
Că de azi pe Ion nu-l văd.

(*Reteganul*, o. c. 166)

Sau, la mormânt :

Negrule
Pământule,
Negrule
Mormântule,
Lăcat ai,
Dar cheie n'ai ;
Ce încui
Nu mai descui !
Cine apucă sub tine,
Până-i lumea nu mai vine !

Negrule
Pământule,
Negrule
Mormântule,
Mulți oameni ai adunat
Și tot nu te-ai săturat ;
Mulți oameni ai înghițit
Și tot nu te-ai hărănit !

(Ibid).

Misiuni populare în Eparhia de Cluj-Gherla. Grație dragostei, cu care P. S. Sa Episcopul Iuliu Hossu tratează această însemnată problemă, în anul 1932 s'a muncit foarte mult pe teren misionar. În Eparhia de Cluj-Gherla, 36 parohii au avut parte de bucuriile sufletesti, prilejite de misiunile populare. Iată locurile și data unde și când s'au ținut misiunile și numele predicatorilor:

Chiuști (29—31 Ian) pâr. protopop Ioan Coste; *Dobric* (25—28 Martie) pâr. prof. de teologie Dr. Avram Cosma; *Cluj Mănăstur I.* pâr. protopop Clemente Pandrea; *Șintereag* pâr. prot. Ioan Petringel; *Săcuieu* (4—6 Maiu) pâr. Virgil Pop și Ioan Mereu; *Cristești Ciuceului* (20—21 Iunie) pâr. protopop S. Bușia; *Bădești* (21—22 Maiu) pâr. Dr. I. Pavel; *Brebi* (18—21 Iunie) pâr. spiritual Dr. Simeon Chișiu; *Copru* (24—26 Iunie) pâr. Elie Gordon; *Zagra* (28—30 Iunie) pâr. Ioan Pop. În 5—7 August *Satulung* pâr. prof. de teologie Dr. Emilian Lemeni; *Negrilești* pâr. vicar Dr. Titus Malai; *Branște*, pâr. protopop Ioan Coste; *Teocul de Jos*, pâr. protopop Iosif Sângeorgean; *Ciucea* pâr. profesor Dr. Avram Cosma și în *Abrud* pâr. spiritual Dr. Simeon Chișiu.

În 13—15 August: *Cojocna*, pâr. prof. de teologie Dr. Alexandru Ciplea și Silviu Popa; *Bucium*, pâr. prof. de teologie Dr. Virgil Bălbănu; *Popești*, pâr. canonic Ion Agârbiceanu; *Cluj-Mănăstur I.* pâr. protopop Clemente Pandrea; *Mărgău*, pâr. profesor Dr. Avram Cosma; *Gilău*, pâr. spiritual Dr. Simeon Chișiu.

În 27—29 August: *Sânpaul*, pâr. protopop Clemente Pandrea; *Boj*, pâr. profesor Dr. Vasile Dancu; *Apahida*, pâr. Dr. Vincențiu Pandrea; *Florești*, pâr. Dr. Simeon Chișiu; *Mogoș Cojocani* (17—19 Sept.) pâr. Ilarie Deac; *Diviciorii mici*, (23—25 Sept.) pâr. Ilie Gordon; *Reteag*, (6—8 Noemvrie) pâr. V. Câmpean; *Bata*, (6—8 Noemvrie) pâr. M. Rațiu; *Filia de Jos*, pâr. protopop Dionizie Fărcășanu; *Maiuru*, (19—21 Noemvrie) pâr. canonic Ion Agârbiceanu; *Biserica Bob Cluj*, pâr. canonic Ion Agârbiceanu. În toate locurile predicatorii au fost ajutați de câte 4—5 preoți din jur. S'au rostit total 184 predici. Pretutindeni bisericii arhipline și mare însuflețire. Peste 12.000 credincioși s'au mărturisit și împărtășit cu ocazia acestor misiuni.

Considerând apoi *pelerinajele dela Mănăstirea Nicula*, ținute la toate sărbătorile Prea Curatei, și dela Mănăstirea *Strâmbu și Lupșa* unde P. S. Sa Episcopul a predicat mulțimilor și a împărtășit cu mâna proprie 2031 credincioși; iar cu ocazia vizitațiilor canonice și a sfințirilor de biserici a cuminecat zilnic câte 2—300, numărul total a celor împărtășiți trece mult peste 20.000. Aceste cifre credem vorbesc îndeajuns și ne scutesc de ori ce comentarii. (sp).

Catolicismul Statelor-Unite. Pe lângă toată criza ce bântuie și în America de Nord, catolicismul face progrese uimitoare și acolo. «Official Catholic Directory» din Ianuarie c. a. rată că anul trecut s'au convertit 40.269 de inși, numărul total al catolicilor nordamericani fiind la sfârșitul anului încheiat 20.236.391. Pastorația acestor credincioși o fac cei 28.297 membri ai clerului. Numărul bisericilor și stațiunilor misionare: 18.152. Școalele catolice au fost cercetate de 2.598.669 elevi și eleve. Cu sistemul școlii confesionale catolice statul a fost cruțat, în 1931, de 250.000.000 de dolari. Presa catolică numără 319 publicațiuni periodice, ziare și reviste, cu 7.308.456 de cetitori. Asociația pentru răspândirea credinței a dat, în ultimii 10 ani, cam 2 milioane de dolari anual pentru misiuni interne, și cam 3 milioane de dolari anual pentru misiuni externe.

Civilizația și cultura

— O seamă de considerații —

de prof. Ion Covrig-Nonea

Noțiunile *civilizație* și *cultură* se gândesc și se pronunță asociate. Simțul comun le confundă chiar, deși ele se diferențiază până la antiteză. „Civilizat” și „cult” pentru majoritatea oamenilor, sunt noțiuni identice, indicând maniere, finețe și delicatețe în atitudini, cu un cuvânt *bontonul* reclamat de codul manierelor elegante în vigoare.

Spiritul științific, în tendința lui de a preciza totul prin disocieri analitice duse până la cele mai mici amănunte, separă noțiunile, socotindu-le ca două cuvinte cari notează realități deosebite, atât ca fond cât și ca semnificație. Discernământul odată făcut, analiza progesează în adâncime, găsește puncte de asemănare și separație, stabilind un anumit raport între conținuturile noțiunilor.

Bazați pe disociația executată de spiritul științific între civilizație și cultură, unii văd natura și raportul dintre conținutul acestor idei într'un fel, alții în altul. De aici concepții variate, controversate și discuții pe aceeași temă.

Germanii, în general, au discutat mult problema. Spirite speculative și practice în același timp, s'au străduit să definească noțiunile. Rezultatul speculațiilor este identificarea civilizației cu tehnica, iar cultura cu *valorile spirituale*. Civilizație, în concepția germană, este totalitatea descoperirilor științifice în domeniul practic (agricol, industrial, comercial) — *tehnica* — cu scopul bine precizat de a procura omului bunăstare și comoditate. Cultura este complexitatea valorilor spirituale (artă, știință, morală, filozofie, religie) a căror destinație este cultivarea inteligenței. Civilizația vorbește materiei din noi, cultura sufletului. De aceea năzuința omului trebuie să se canalizeze în direcția utilizării civilizației pentru a obține cultura. Tehnica în ea însăși nu este un scop; este numai un mijloc spre a ajunge la cultură. Căci în momentul când civilizația se desvoaltă prea mult, înăbușe spiritul sub greutatea ei începe declinul societății. Civilizația devine scop din mijloc, se caută bunăstarea și comoditatea de dragul lor, nu ca să se dobândească prin ele cultura, iar prin aceasta spiritul creator este paralizat, descoperiri noi nu se mai fac sau se fac puține, societatea stagnează, începe soluția socială, sufletul sufocându-se prin propria lui bunăstare.

Altă concepție, pentru care militează, în general, Francezii, este aceea care subordonează cultura civilizației. Cultură înseamnă bunuri spirituale; civilizație bunuri materiale într'un sens foarte larg. Civilizația este mai mult decât tehnica — tehnica nefiind decât o fațadă a ei. — Civilizația indică oarecum superioritatea culturală a individului și a societății. Căci nimeni nu poate utiliza bunurile civilizației atâta timp cât nu le cunoaște natura și finalitatea. Pentru a fi civilizat, se reclamă cultura. Poate un om să fie manierat și delicat în atitudini, să mănânce, să se îmbrace și comporte după uzanțele moderne, dacă nu are un rudiment de cultură măcar? Gusturile, finețea manierelor... presupun o delicatețe sufletească și cultură intelectuală. De aceea civilizația presupune cultura, tehnica o superioritate spirituală care îi condiționează nu numai apariția, dar și posibilitatea folosirii ei.

Concluziile la cari ajung aceste două concepții diametral opuse, sânt analoge. Civilizația se identifică cu bunurile materiale în înțelesul larg al cuvântului, înglobând tehnica socotită ca un aspect al ei; cultura cu valorile

spirituale. „În sensul cel mai larg înțelegem prin cultură toate eforturile și actele cari au drept scop desfășurarea și dezvoltarea diferitelor talente și forțe ale omului, și starea unui popor câștigă prin aceste fapte. Distingem o cultură inferioară sau materială, și una superioară sau intelectuală. Cultura materială cuprinde toate eforturile făcute pentru dobândirea foioaselor materiale exterioare, având ca scop conservarea și îmbunătățirea vieții trupesti. Aici intră agricultura, exploatarea minelor, industria, tot felul de meserii, comerțul, căile de comunicație, igiena etc. Cultura intelectuală cuprinde în sine toate străduințele, întru perfecționarea vieții intelectuale prin artă, știință, morală și religie” (V. Cathrein, Concepția catolică despre lume trad. Falewski Craiova 1913 vol III. pag. 186) Civilizația se rezumă la ceea ce este exterior vieții, asigurând bunăstare și comoditate, cultura la interior, asigură superioritatea spirituală. Natura lor diferită face să aibă semnificații și destinații distincte.

* * *

Se sulevează însă alte chestiuni: ce raport există între civilizație și cultură pe deoparte; între ele și spiritul național pe de alta. Căci nu se vorbește despre civilizație și cultură fără să te aducă în discuție *spiritul etnic sau național*.

Formulat și lansat de romantismul german, specificul național — *Volksgeist* — este inseparabil de idelle de civilizație și cultură. Orice națiune — ziceau ei și ei după ei toată lumea modernă — are un suflet al ei caracteristic deosebit de al altor națiuni. Acest suflet, centru energetic cu potențe distincte, se deslănșue și se cristalizează în manifestările sale, creind forme de civilizație și cultură cărora le imprimă marca sa. De aici varietatea și deosebirea între formele de civilizație și cultură dela o națiune la alta.

Astfel în dosul civilizației și culturii stă elanul spiritului care le condiționează apariția. Spiritul național format din totalitatea oamenilor de mare format din sânul națiunii, prin efortul făcut, realizează forme de civilizație și cultură ce i-se potrivesc. Străduința și elanul lui creator le susțin și le alimentează progresul. Încât civilizație și cultură sunt un rezultat al acestui efort, nu efortul însuși. El se sprijină pe acest efort spiritual, nediferențiat și identic atunci când se declanșează și crează ceva, fie că inventează în domeniul tehnic sau cel spiritual. Bunuri materiale sau valori spirituale sânt cristalizări ale efortului spiritual, *acelaș* în natura lui, dar *deosebit* după operele ce le crează.

Ca să ilustrăm afirmațiile spre a le înțelege mai bine, să ne închipuim spiritul național ca un râu care curge liniștit în alvia sa. Cursul lui liniștit dă alviei și țărmurilor o anumită formă. Vin momente când râul se umflă. Atunci se revărsă peste țărmuri, le schimbă forma, adâncindu-și și alvia în același timp.

Așa se întâmplă și cu spiritul creator. El, în perioade normale, își urmează calea trasată în instituțiile sociale specifice națiunii. Vin epoci de turburări psihice; spiritul se pune în mișcare, personalitățile de mare format lansează formule noi de viață, iar prin ele barierile vechilor instituțiilor sânt rupte spre a fi înlocuite cu altele noi. Elanul spiritului,

în tendința lui creatoare, dornic de schimbări, nu se lasă zăgăzuit de nimic întocmai ca râul revărsat, răstoarnă și prefăce totul. În asemenea momente avem epocile de mari creații în domeniul civilizației și culturii: epoca greacă, Renașterea, secolul lui Ludovic 14-lea, spre a aminti câteva mai cunoscute. Pregătit printr'un lung efort, de natură încuneștientă mai mult, din timp în timp sufletul se declanșează și realizează opere nemuritoare pe cari le pune la dispoziția societății.

Cuceririle se fac treptat. Progresul se realizează lent, iar violențele ce se remarcă uneori sânt reacțiuni ale spiritului stăpânit de demonicul creației și febrilitatea inovației căreia se opun conservatorismul tradiției. Tradiția este ostilă înoinilor, deaceia spiritul, dorind noi forme mai adecvate necesităților lui, recurge la violențe.

Progresul realizat de spirit este ca opera unei armate în plină cucerire. Cucereste teren după teren, iar odată un teren cucerit se stabilește acolo și se fortifică spre a avea o bază temeinică în noile ofensive ce le va executa. Mișcările vor fi de proporții mai mici sau mai mari, după forțele armate de care se dispune.

În felul acesta procedează și sufletul stăpânit de entuziasmul creației. Creiază forme de civilizație și cultură mai mult sau mai puțin importante, după potențele psihice de cari dispune. În unele momente forțele ce îl animă sânt puternice și de nezăgăzuit. Atunci izbucnește cu toată tăria, iar operele ce le realizează poartă marca eternității; sânt epoci culturale. Toate formele de civilizație și cultură nu sânt însă decât noi puncte de plecare, noi poziții pe cari spiritul, fortificându-se, luptă pentru cuceriri noi.

Ni se lămurește acum ce este specificul național. El este totalitatea potențelor din sufletul națiunii care, animat de focul sacru al creației, se cheltuiește în făuriri de opere culturale sau bunuri materiale specifice și perfect adaptate necesităților lui. Operele acestea îl poartă marca, îl diferențiază de alte suflete și asigură națiunii un loc în ierarhia națiunilor, mai mare sau mai mic, după superioritatea creațiilor lui.

Tot acum raportul între civilizație și cultură la adevăratul aspect. Faptul că în dosul civilizației și culturii stă unul și același suflet nediferențiat, face ca ele să fie într'o strânsă legătură. Civilizația și cultura se ajută reciproc. Bunăstarea asigură posibilitatea cultivării spiritului, iar spiritul cultivat, având necesități mai multe, se străduiește să găsească forme noi prin cari să și-le satisfacă. Străduința spiritului după formule noi face să apară invenții și descoperiri noi, accesorii necesare în cultivarea sufletului. Telefonul, patefonul, radio, ce altceva sânt decât invenții realizate de civilizație pentru a facilita cultivarea spiritului? Cine le-a inventat însă? Spiritul cultivat al tehnicienilor, pregătiți după metodele achiziționate până acum de om. Însă spiritul lor, utilizând rezultatele descoperirilor și investigațiilor de până acum, au dat ceva nou. Așa că civilizația și cultura merg paralel și se ajută reciproc. Progresul unuia înseamnă progresul celuilalt, achizițiile civilizației un punct de reper pentru cultivarea sufletului și invers. Științele au progresat grație invențiilor tehnice, iar tehnica s'a perfecționat pe măsură ce se cunoștea și domnia natura. Forme de civilizație și cultură devin baze de atac pentru cuceriri și creații noi, cari la rândul lor din noi devin vechi, din scop mijloc, facilitând noi avânturi. Procesul s'ar urma așa la nesfârșit, întocmai ca cuceririle executate de o armată, dacă nu ar fi alți factori cari să-l contrarieze. Intervine un moment când spiritul îmbătrâ-

nește, îi seacă forțele creatoare și atunci inovațiile se reduc sau nu mai sunt deloc. Incepe declinul civilizației și a culturii a junsă la apogeu, un punct culminant, de unde nu mai poate înainta. Punctul marchează superioritatea forțelor creatoare cari alimentează formele de civilizație și cultură, dar și panta declinului. Apogeul atins, stagnarea este de scurtă durată, evoluția în sens retrograd făcându-și loc. Incepe disoluția și regresul civilizației și a culturii. Istoria atestă veracitatea afirmațiilor. Orice sistem de civilizație și cultură și-a avut tinerețea, momentele de înflorire, bătrânețea și moartea. Așa s'a întâmplat cu cultura egipteană, greacă și romană, fapt care ne îndreptățește să admitem ca justificată, în parte, părerea celor cari văd sistemele de civilizație și cultură asemănătoare organismelor. Se remarcă aceleași stadii evolutive în viața organismului individual ca și în cel cultural: tinerețe, bărbăție, (înflorire) bătrânețe și moarte.

Văzute astfel lucrurile, ne dăm seama ce înseamnă criza dintre fond și formă. Formele de civilizație și cultură fiind specifice fiecărei națiuni, isvorâte din sufletul națiunii. Instituții de import dau naștere crizei dintre fond și formă, sufletul națiunii neputându-se adapta brusc lor. Instituțiile sunt forme goale. Conținutul îl dă sufletul națiunii care le umple și le dă viață întocmai cum mașina este pusă în mișcare de presiunea vaporilor. Mașina este inertă prin ea însăși. Trebuie să vină presiunea vaporilor spre a o pune în mișcare. Tot așa se întâmplă și cu instituțiile de import. Dacă sufletul națiunii este străin de ele, sânt sortite pieirii, căci fără acest suflet sânt lipsite de suflul de viață. Se poate întâmpla ca sufletul să nu umple în totul instituțiile, să nu se poată urca la înălțimile lor, dupăcum presiunea vaporilor este uneori insuficientă ca să miște mașina sau să atingă o anumită viteză pe oară. Atunci formele de civilizație și cultură suferă alterări, ia naștere o criză până când se ajunge la o adaptare între fond și formă.

Procesul a fost experimentat și trăit de poporul român. Formele apusene transplantate pe pământul românesc erau străine sufletului nostru. Sufletul nației nu s'a putut ridica la înălțimea lor ca să și le adapteze. Și atunci a izbucnit criza dintre fond și formă, combătută de Titu Maiorescu și ridiculizată de Caragiale.

În concluzie, natura civilizației și a culturii, ca și raportul dintre ele, trebuie văzut prin această prismă. Ele sânt două direcții de credință ale spiritului, una redusă la făuriri de lucruri materiale, cu destinația de a stăpâni natura și a servi ca mijloace de bunăstare, cealaltă cu finalitatea cultivării spirituale. Efortul lor comun este progresul nelimitat dus cât mai departe. Semnificația și rolul lor rezidă în această tendință de continuu progres. Evoluția lor spre forme mereu superioare indică năzuința omului de a se perfecționa încontinuu. Ori, această perfecționare nu se poate face decât atunci când omul este eliberat de jugul nevoilor zilnice și necesitatea naturii. De aici fapta omului împotriva naturii pe care vrea să o cunoască și stăpânească. Este tehnica altceva decât realizarea acestui deziderat? Sigur că nu! Vaporul, aeroplanul... nu sunt decât mijloace inventate de om, destinate să învingă opoziția naturii materiale. Prin ele omul se eliberează și se sustrage intrucâtva imperiozității legilor naturale, întorcându-se spre sine însuși, cultivându-se prin știință, artă și religie.

Încât, civilizație și cultură, divergente ca natură, devin complimentare ca finalitate. Ele marchează năzuința omului de a domina natura și de a se perfecționa sufletește dupăce

s'a eliberat de jugul necesității materiale. Dacă civilizația merge mai mult spre dominarea naturii, cultura se îndreaptă și ajută înălțarea sufletului. Și aici rezidă punctul de separație între ele. Însă civilizația și cultura stau într'o strânsă conexiune. Progres într'un domeniu înseamnă progres în celălalt, după cum disoluția într'o parte indică declinul în celălalt.

Sfârșitul lumii

— Cum îl prevede astronomia? —

de Prof. Nicolae Țarină

În rândurile ce urmează am socotit folositor să expun câteva teorii mai recente, asupra modului în care se va întâmpla sfârșitul lumii. Sunt fără îndoială numai ipoteze, prin cari mintea mărginită a omului cearcă să scruteze tainele viitorului. Am zis ipoteze, pentru că dela început în să declar, că în această problemă cunoștințele ce le putem avea din astronomie nu ne pot spune cuvântul ultim și nici nu ne pot lămuri pe deplin, astfel că și la întrebarea poetului: Dar mâine va mai fi pământ; mai fi-vor toate câte sunt? (*Cosbuc*, în *Moartea lui Fulger*) trebuie să răspundem, ca la atâtea altele: „ignoramus“, — nu știm —, și putem adăoga cu celebrul fiziolog berlinez, Du Bois-Raymond, „et ignorabimus“; adică nu vom ști adevărul întreg niciodată, decât la capătul lumii.

Făcând o privire sumară asupra teoriilor mai importante referitoare la această chestiune, ne vom mărgini a da numai câteva indicațiuni asupra principiilor călăuzitoare, scoțând în evidență controversalele savanților astronomi asupra sfârșitului lumii.

Știința astronomiei stă la îndoială încă dacă frigul sau căldura va distruge lumea. De fapt nu prin nimicire va înceta lumea, ci așa că ea se va schimba. În ce mod se va întâmpla însă această schimbare?

O parte din astronomi susține că omnia se va stinge mai curând de frig și de îngheț, decât de foc. Teoriile cele mai noi, din contră, ne spun, că nu frigul este acela care va nimici viața pământescă, ci căldura.

Să începem cu cele dintâi. Iată cum descrie Dl. I. Corbu sfârșitul lumii prin răciria soarelui: „Lumina soarelui e slăbită și roșetică și planetele se îndeasă tot mai aproape de focarul, odată dătător de căldură și lumină, azi aproape de stingere. Pulașiunile vieții sistemului solar sunt numărate. Nu peste mult inima acestui organism urlaș va înceta cu totul a mai bate și haosul are să-l ia în primire până la înviere.

„Din somnul său greu abia îl va trezi câte o tresărire, o alurare... vor fi cele din urmă planete, cari căzând pe încetul în spirale în corpul central, îi tulbură din când în când somnul, și pe urmă moartea va lua în stăpânire totul.

Pământul de mult și-a consumat mai toată atmosfera și apa. Ultimii vapori de apă au căzut sub formă de steluțe de omăt, pregătindu-i glugliul ce-i acopere mormântul. Viața s'a stins de mult și Pământul își doarme somnul de veci. Acuma-i pace și liniște deplină...“ (I. Corbu, *Ad astra*).

Astronomul suedez *Svante Arrhenius*, crede că sfârșitul lumii se va întâmpla în urma ciocnirii soarelui nostru cu un alt soare imens, stâns și întunecat. Ciocnirea produsă cu iuțell spălmântătoare ar face să țâșnească focul și din acel corp întunecat, cu alte cuvinte s'ar aprinde. Un adevărat dezastru! În acest caz s'ar produce o căldură enormă, care va arde totul. Astfel teoriile cele mai noi sunt în concordanță cu Sfânta Scriptură. *Sfântul*

Apostol Petru, în epistola II. c. 3. v. 10. ne spune acest lucru atât de frumos: „Stihile arzând se vor strica și Pământul și cele de pe el vor arde“...

Un astronom francez, *Pierre Puiseux*, a scris nu de mult, pentru o revistă din Italia, un studiu interesant, arătând sfârșitul lumii în felul următor: „Soarele capătă o densitate din ce în ce mai mare, căci el se contractă, se strânge. În același timp, masa enormă rămâne aceeași. E lucru bine stabilit că e greu să existe o masă mare, care să aibă o densitate mare. Soarele în acest caz ar fi un corp cereesc veșnic în pericol, și pericolul sporește cu cât trece timpul. Vedem cu ochii noștri energiile cărora le dă drumul soarele din interiorul său, sub formă de enorme fâșnături de materie înflăcărată. Dar acestea sunt numai simple crize și s'ar putea foarte bine, ca odată și odată să se întâmple o explozie fantastică, care ar fi fatală și soarelui și tuturor corpurilor ce țin de el“...

În cazul acesta, urmarea pentru noi ar fi că ne-am topi în cuptorul imens al soarelui. Materia s'ar dizolva și s'ar întoarce în starea dela început, la primul element material. Deci iarăși: „Stihile arzând se vor strica și pământul și cele de pe el vor arde“...

Un alt astronom, *Seeliger*, crede că soarele trecând printr'un nor cosmic, frecarea particulelor ce-l formează cu acelea ale norilor cosmici, ar putea să dea naștere la un adevărat incendiu, care ar da soarelui o intensitate de lumină și de căldură de zeci de mii de ori mai mare decât în prezent. Ar fi sfârșitul lumii prin foc. Pământul s'ar aprinde. Tot vorba sfântului Petru: „Stihile arzând se vor strica și pământul și cele de pe el vor arde“...

Astronomul francez *Camille Flammarion* prevede următorul caz: „Dacă oxigenul atmosferei s'ar combina cu hidrogenul trenei unei comete, s'ar produce o înădușire generală.“

Dacă s'ar combina azotul, o senzațiune neașteptată de activitate fizică s'ar produce în toate cerebrele și neamul omenesc ar pieri într'un paroxism de veselie, delir, nebunie universală“. (Bulletin de la Société Astronomique de France, 1910. Trad. Dlul G. Todica).

Astronomul *Laplace*, apoi marele matematician *Henri Poincaré*, și mai pe urmă *Spiru Haret*, au arătat că diferite cauze, mai ales rezistența mediului interstelar, accelerează mișcarea planetelor, cari vor sfârși prin a se prăvăli în soare. „Sfârșitul îl putem prevedea. Toate corpurile secundare, sateliți, planete, vor cădea pe rând în corpul central, sateliții pe planete, planetele în soare“. (I. Corbu, Ad astra).

Ceasul acestei catastrofe însă nu va bate în curând. Astronomia îl pune peste miriade de veacuri.

În concluzie putem accentua faptul, că știința Astronomiei stă la îndoielă cu teoriile și ipotezele sale, și nu ne poate lămurii asupra sfârșitului lumii.

Am ajuns aici la un punct, la care trebuie să ne oprim. Este extrema limită a lucrurilor pe cari le poate cunoaște inteligența noastră.

Scoatem în felul acesta din știință noi motive de a fi — credincioși și modești.

Controversele savanților asupra sfârșitului lumii să ne fie sfaturi prețioase de credință în Dumnezeu, de înțelepciune, de avânt spre înfinit.

Quod nuper. Duminică trecută basilica San Pietro din Cetatea Veșnică a fost luminată și împodobită de praznic mare. Cu acest prilej adevărat s'a dat cetire bulei papale pentru proclamarea Anului Sfânt, care, precum se știe, va începe dela 2 Aprilie c.

Scrisoarea pontificală, asupra căreia vom

reveni pe larg cu proximo prilej, începe cu cuvintele Quod nuper. Vicarul lui Hristos își exprimă printr'ansa dorința de a vedea oamenii înălțându-și sufletele, din mijlocul tristelor împrejurări actuale, spre Acela care este nădejdea celor desnădăjduți și mângăletoare, spre Răscumpărătorul.

Se insistă apoi asupra însemnătății harului dumnezeesc „din care izvorește adevărata civilizație de care ne bucurăm și cu care ne lăudăm“ și să stăruie de ierarhi să facă tot posibilul, ca turmele încredințate lor să-și curățiască sufletele prin sfintele taine ale spovedaniei și împărtășirii cu trupul și sângele Domnului.

Altă dorință a Sfântului Părinte este ca lume cât mai multă, din toate părțile pământului, să alerge în pelerinaje pioase la Roma urmașilor lui Petru, la „Orașul acesta care este ca un centru al crezului catolic, domiciliul și sediul Vicarului lui Hristos“. — Credem că atât această dorință a Capului creștinătății, cât și toate celelalte i-se vor împlini. Și sigur că printre filii ascultători vom fi și noi Românii uniți, față de cari atâtea dovezi de dragoste a dat actualul Pontifex Roman.

Fapte misterioase la Beauraing.

Orașelul cu acest nume din Belgia e în plină fierbere. Lume peste lume aleargă să se închine în fața unei grote din grădina unei școli de călugărițe. Corespondentul ziarului „La Croix“ (din 26 și 27 Decembrie 1932), afirmă că a văzut, pe înserate, staționând pe străzile orașelului, nu mai puțin de 150 de automobile, ce-au adus aci lume din toate părțile și de toate condițiile sociale. Asta înafară de locanții, vezi bine.

E vorba de-un nou Lourdes. Chiar și grota din grădina școlii este o imitație a celei din Pirinei francezi. Faptul ce provoacă senzație ar fi apariția Preacuratei în împrejurări asemănătoare cu apariția de pe stâncile Massabielei, cu deosebirea că aici lipsește Gavul, și fericita aleasă să vadă pe Regina cerului nu e una singură ci patru fetițe și un băiat. Prima arătare li s'a întâmplat în 29 Noembrie. Deatunci încoace apoi au avut parte de vedenii de repetate ori. Au întrebat arătarea misterioasă cine-i, și le-a răspuns, — spun ei, —: „Eu sunt Fecioara Nepătată“.

Trimisul marelui ziar parizian a vorbit cu fetițele și cu băiatul din chestie. A vorbit și cu medici, și toți i-au dat același răspuns: Sunt normali, și nu arată nici un semn de morbiditate. Puși la fel de fel de probe, au lăsat aceeași impresie: nici vorbă de prefăcătorie. Dr. Mestriaux i-a studiat temeinic și s'a declarat perfect convins de sănătatea fizică și psihică, precum și de sinceritatea lor. Episcopul eparhial, Mons. Heylen de Namur, crede și el în sinceritatea copiilor, fără a se declara însă, cum spune dânsul, într'o materie așa delicată și gravă.

Ori cum, faptul e de o însemnătate deosebită. Viitorul aproplat va dovedi, sigur, cât adevăr este într'ânsul. Și pân'atunci însă remarcăm că a produs senzație enormă și a colindat deja globul, pe aripile faimel.

Convocare. Reuniunea femeilor române din Mediaș și jur invită la *Adunarea generală* ce se va ține în 29 Ianuarie 1933 ora 3 p. m. în localul școlii primare urbane de stat Mediaș (str. M. hai Viteazul), cu următorul Program: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul casierei. 3. Inscrierea de membri noi. 4. Alegerea comitetului, bărbaților de consiliu și a membrilor suplente. 5. Alegerea președintei și a casierei. 6. Eventuale propuneri. Mediaș 10 Ianuarie 1933. *Elisabeta Dr. Dionisie Roman* președintă.

Știri mărunte

Personale. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc a numit pe p. *Augustin Folea* din Boziaș paroh la Mediaș, parohia I, și v. protopop al aceluiaș district.

— Prea Veneratul Ordinariat de Oradea a făcut următoarele schimbări în cler: p. *Vasile Pop* din Sarcău a fost pensionat; p. *Gh. Miclăuș* nouhirotonit, a fost numit admin. paroh, la Sarcău; p. *Al. Găvrus* a fost trecut dela Mociar la Rușeni; p. *Gh. Gavriș* dela Corni la Popești; p. *Vasile Chira* dela Marin la Cuța (Maramureș); p. *Ioan S. Pop* dela Cuța la Marin; p. *Ioan Aluș* dela Peceiu la Zalnoc; p. *Gh. Șinca* dela Hrip la Criștelec, iar p. *Ilie Petri* dela Fizeș la Coznicul de jos.

Plu XI, bibliofilul. Pe îndrăgostitul în foliante, manuscrise vechi și palimpseste nu l'a părăsit patima de demult nici după ce s'a urcat în scaunul Sf. Petre. Fostul bibliotecar al Ambrosiane din Milano poartă și acum acelaș interes cărții de valoare, ca pe vremuri. Anul 1932 se alătură și el celor anteriori, îmbogățind seria operelor scoase în editura Vaticanului cu încă patru volume de excepțională însemnătate științifică-bibliografică: operele, în grecește, ale astronomului și geografului *Claudius Ptolomaeus alexandrimul*, din veacul II. d. Hr. Actualul Sfânt Părinte, încă pe când era la Ambrosiana, a atras atenția savanțului jesuit *Fischer* asupra manuscriselor grecești, ale lui *Ptolomeu*, răsfricate în multe părți, și l'a încredințat cu studierea lor. După studiu de 30 de ani, în sfârșit, p. jesuit și-a terminat cercetările. La ordinul Sf. Părinte toată tehnica Bibliotecii Vaticane a fost pusă la contribuție ca *Almagistul*, *Tetrabiblosul* și *Geografia învățatului grec din vechime* (cunoscute în evul mediu, și până azi, numai în latinește, după o traducere arabă) să vadă lumina zilei în haină elină, cât mai strălucită. Și ordinul Supremului Pontifex s'a executat: opera ieșită de sub teascurile vaticane e o splendoare grafică. Un mic amănunt: hărțile lui *Ptolomeu* acum se pot vedea, pentru primadată, în mărimea lor originală de 79x50, în facsimile fotografate.

Mirenii ortodocși dela noi vreau să se organizeze. Un comitet de inițiativă, în frunte cu d. *Sextil Pușcariu*, profesor la universitatea clujană, a lansat, cu dt. 4 Ian. c., o chemare către credincioșii bisericii ortodoxe române, invitându-i să ia parte cu toții la adunarea generală de constituire a Uniunii Românilor ortodocși, ce va avea loc la 5 Martie c. (Duminea ortodoxiei) în biserica Sf. Nicolae din Cluj. Scopul declarat al acestei Uniuni ar fi: „concentrarea energiilor mirenești în cadre noi și moderne“ sub steagul »legii românești«, care, sigur, nu poate fi decât al legii lui Hristos. Pe noi înrolarea elementelor mirenești ortodoxe sub acest steag numai bucura ne poate. Acolo se învață două lucruri: adevărul și iubirea nefățărită. Și e sigur că umblând în lumina acestor două focare ale creștinismului curat, mai curând de cât s'ar crede, frații ortodocși se vor întâlni cu noi, ca să facem dup'aceea împreună drumul spre Domnul, spre slava celui de sus, mai binele neamului și mântuirea sufletelor noastre. — Să fie într'un ceas bun!

Tatăl pastor misionar protestant, fiul preot-misionar catolic, tot acolo. Situație unică în anele misiunilor catolice. S'a aflat ani îndelungați în această situație p. *Frideric Kolbe* din Capetownul Africii de Sud. Născut în 1854, după strălucite studii secundare trece la universitatea din Londra, unde ia licență în matematici, jurisprudență și dreptul roman. Ca student universitar se convertește. Vrea să se facă preot. Și se face, după ce stu-

diază teologia la Roma. E hirotent în 1882. Reîntors în Capetown muncește el ca preot catolic, tatăl său ca pastor, în slujba Societății misionare protestante din Londra. Redactează multă vreme periodicul Revista Catolică și face pe profesorul de estetică și de artă la universitatea din loc. Scrie mult și bine, pentru intelectuali și pentru copii. Pentru aceștia din urmă pseudonimul »Uncle Joe« (Unchiușul Iosif), câștigându-și loc de frunte în inima copilăriei catolice din întreaga Africa de Sud. — Luna trecută și-a serbat împlinirea unei jumătăți de veac de preoție și misionarism, în mijlocul unei generale și sincere manifestări de stimă și iubire.

Locale. Dumineca viitoare, a Hananencii, va predica în catedrală p. Dr. Nicolae Lupu; iar Luni, 30 Ianuarie, la sărbătoarea sfinților Trei Ierarhi, p. Dr. Vasile Aftente, ambii profesori ai Academiei de teologie.

Agru orădan deschide o capelă. Grație mai multor danii marinimoase, și agilității membrilor organizației agriste de pe lângă catedrala noastră din Oradea, s'a putut amenaja și da folosinții publice o foarte drăguță capelă în orașul de reședință al Preasf. Valeriu. Binecuvântarea sărbătorească a făcut-o p. canonic Augustin Maghiar în 8 Ianuarie c., cuvântarea ocazională ținându-o p. Dr. A. Tăutu. Cele 124 familii române unite, cu 420 suflete, din colonia Ioșia, vor avea deci, deaci înainte, lăcașul lor de rugăciune și de învățură creștinească și vor fi feriți în felul acesta de primejdia secară ce începuse să-i amenințe serios.

Pentru potolirea volajurilor oficiale. Ministerul Finanțelor are de gând să pună capăt risipei ce e obiceiul să se facă cu banul public pe titlu de călătorii oficiale. În acest scop a trimis deunăzi o adresă tuturor Ministerelor, Caselor Autonome și Regiilor Publice, cerându-le câte-un tablou care să cuprindă: 1. numele tuturor persoanelor ce au fost trimise cu misiuni în străinătate; țara în care au fost trimise; rapoartele ce au întocmit și sumele ce au încasat pentru aceasta, cu începere dela 1 Ian. 1928 și până azi; 2. numele tuturor persoanelor ce figurează în consiliile de Administrație ale Caselor Autonome și Regiilor Publice Comerciale, cu sumele ce au încasat pe același timp. — Numai de nu s'ar rămânea la atâta!

† **Pr. Ioan Pop**, protopopul Hunedoarei și asesor al consistorului lugojan, a trecut la cele veșnice în 12 Ianuarie c., în anul 85 al vieții, 59 al preoției și 12 al văduviei. — Odihnească în pace!

† **Elisabeta Ossian** născ. Ardelean, soția p. Pamfilii Ossian din Roșiori, și-a dat sufletul în mâinile Ziditorului în 30 Decembrie 1932, în anul 64 al vieții și 48 al fericitei sale căsătorii. — Fie-i partea cu dreptii!

Cărți & Reviste

ȘEMATISMUL VEN. CLER AL EPARHIEI MARAMUREȘULUI. Balamare. 1932. Pag. 124. Preț: ?.

Rar îi este dat omului să afle adunate pe mai puține pagini mai multe și mai detaliate informații, ca în acest Șematism. Tânăra eparhie de Nord își are acum oglinda fidelă, din care vedem câte vicariate (2), protopopiate (13), parohii (244), și filii (311); câte biserici de piatră (217), sau de lemn (120), câte capele (18), câte case parohiale de piatră (108), de lemn (89), sau de văltoage (25) și câte case cantonale (76) are. Afilăm totodată și numărul personalului bisericesc: vicari foranei (2) arhidiaconi onorari (19), protopopi actuali (13), emerțiți (8), onorari (54), parohi (156), administratori (91), capelani personali (1), la cele 359.944 suflete, cât fac laolaltă Românii (290.637) și Rutenii (69.307) de sub păstoria Preasfințitului Alexandru. Toate acestea fixate conștiincios, cu o artă grafică de admirat, ce te ademnește să parcurgi, cu ochii odihniți, pădurea de nume și de date, dela un capăt al tipăriturii și până la altul.

CALENDARUL DELA BLAJ PE 1932.

Preț: 14 Lei.

Ca în toți anii, »Unirea Poporului« ne-a dat și de astădată un excelent calendar pentru popor. Hârtie bună, tipar ceteț și material interesant la partea de »petrecere și învățură«. Reliefăm mișcătoarele înseilări ale d. A. Melin referitor la viața de schimnic și mucenic al datoriei, care este p. mitropolit Vasile. Pedantul și precisul Indreptar bisericesc al p. Tecșa fac și dealtminteri indispensabil acest Calendar preoților și cantorilor. — Cine nu-l are să și-l câștige în grabă. Căci puțin încă și vor trece și ultimile exemplare.

CORNELIU COMANESCU: Viața și opera pictorului Mișu Popp. Brașov. 1932. Pagini 55. Preț: 80 Lei.

Puțină lume știa că acum patruzeci și unu de ani, neamul nostru a pierdut în Mișu Popp dela Brașov pe unul dintre cei mai talentați și mai productivi fii ai săi. D. Comanescu, în tovărășie cu dd. Constantin Pop și Virgil Vătășianu, tipărind această carte, au îndeplinit un act de pietate față de memoria celui reinviat în forma aceasta pentru cei de azi, și o faptă culturală vrednică de respect. Numeroasele reproduceri, foarte bine succese, de pe tablouri de ale lui Mișu Popp, face pe cetitorul cărții să întrezărească frumuseța operelor originale și să le admire autorul.

ALMANAHUL „PRESA BUNĂ“, pe 1933. Iași, 1933. Pagini 80. Preț: 15 Lei.

Il scoate neobositul p. Anton Gabor. E scris în primul rând pentru Românii romano-catolici, are însă parte calendaristică și pentru greco-catolici. La partea literară, pe lângă articole bine gândite și poezii drăgălașe, mai are și informații bogate din Țară și străinătate. Bine înțeles că privitor la biserica Romei și la viața din sânul ei.

I. SIMIONESCU: Biruința Cercetașului. București. »Cartea Românească.« 1932. Pagini 124. Preț: 60 Lei.

Titlul lucrării lasă să i-se întrevadă ușor cuprinsul: lauda cercetășiei. Și dacă vom lua în socotință că autorul nu e numai un savant de mâna întâiu, ci și un virtuos al scrisului frumos, vom înțelege numai decât că această laudă e făcută de așa că-l convinge și-l frappează pe cetitor. Indesebi cercetășii vor ceti și reciti cu nesaț spusele lui Constantin Verzeanu cercetășului cu trup și suflet, în gura căruia e pusă, cu multă abilitate, toată povestirea farmecului vieții cercetășești, cu multele ei comori de energii fizice, intelectuale și morale. Desenurile d. A. Bordenache întregesc de minune textul celor cincisprezece capitole ale cărții.

CALENDARUL BUNULUI CREȘTIN: Bixad. 1932. Pagini 112. Preț: 15 Lei.

Lucrare făcută cu suflet, pentru suflete. Calendarul Părinților basiliani dela Bixad e merit părților nordice ale Provinciei noastre metropolitane. În special Țării Oașului. Credem însă că asta numai acum, de început. Pe viitor, sigur, o să-și scoată Calendarul pentru toți și pentru toate. Și bine vor face, de vor face așa, pentrucă un calendar străbătut, dela început și până la capăt, de idea religioasă, numai folosi poate și noi numai dori îl putem. Il dorește însă și mulțimea cetitorilor din popor. Dovadă faptul că deși tipărit târziu și numai pentru părțile numite, și fără să i-să fie făcut ceva publicitate, Calendarul Bunului Creștin a trecut ca pâinea caldă.

G. ACSINTEANU: Povestiri pentru îngerii pământului. București. »Cartea Românească«. 1932. Pagini 189. Preț: 75 Lei.

Nouă povestiri, pline de duioșie și străbătute de fiorul misterului. Autorul se vede a fi un mare iubitor și înțelegător al sufletului de copil. Larga iubire creștină în care sunt învăluite figurile și acțiunile prinse în această carte, fac atât de bine cetitorului, sau și ascultătorului tânăr. Mai ales că sunt prețiate într'o formă vie, colorată, captivantă. Desenele pictorului Zănea nu fac decât să măriască și ele atracția povestirilor d. Ac-sinteanu.

ALMANAHUL REVISTEI „VIAȚA“. Săbăoani. 1932. Preț: 12 Lei.

Calendar pentru Românii de rit latin. Il scot Părinții franciscani din Moldova. E scris simplu, pe înțelesul tuturor. Și e bogat în sfaturi bune, creștinești, dela început până la sfârșit. Prețul mai mult decât modest îi va ușura intrarea în multe case creștinești. — O și merită.

PRESCURTARE DE ISTORIA SACRĂ. Iași. »Presa Bună« 1932. Pagini 91. Preț: 6 Lei.

Cărticică drăguță ca format, îngrijită ca tipar și, în general, bună ca limbă. Se ocupă, după cum se poate înțelege și din titlu, cu întâmplări din Vechiul și Noul Testament. Prinde, pe scurt, cele mai însemnate, dând

după fiecare capitol și câte o învățură practică. Cele 32 chipuri, bine alese, din text, fac broșurica foarte simpatică nu numai celor mici, cărora le este menită în primul rând, ci și celor mari.

V. A. GHEORGHITĂ: Glume de leac. București. »Cartea Românească« 1932. Pagini 95. Preț: 30 Lei.

Glumele culese de d. Gh. și turnate într'o limbă ușoară și neforțată, sunt cât se poate de potrivite să descrețească frunțile. Scurte, variate, — 214 la număr, — și bine rotunzite, se ceteșc cu plăcere. Mai ales că și litera ceteță a lucrării a fost norocos nimerită.

Telefonul »Unirii«

P. Reghin. Sugestia este cât se poate de bună. Corespunde deplin vederilor și dorințelor noastre. Totdeauna adica ne-a plăcut să vedem în cetitorii noștri tot atâția colaboratori, cari ne ajută permanent să avem informațiuni cât mai complete și cât mai variate despre tot ce poate interesa lumea noastră. I-am și rugat în repetite rânduri să nu pregete a pune pe hârtie orice gând bun ar avea, ori a ne vesti în câteva șire ceeace s'a petrecut mai de seamă în patria lor. Aici intră, de sigur, și ideea pe care, o dați: să ne trimită cu toții tăieturi din publicațiile pe cari le citesc privind chestiuni ce ne interesează și cari nouă ne-ar putea scăpa din vedere. Cum ar fi acum tot ce se scrie în legătură cu »Anul sfânt«. — Până acum însă apelurile noastre n'au dat rezultate multumitoare. Să sperăm că viitorul va aduce și aci îmbunătățirile dorite!

B. Cluj. Nu cunoaștem lucrarea dlui prof. D. Braharu: »Un colaborator al lui Șaguna, secretarul de stat Gheorghe Ioanovici«. Se ocupă de ea însă »Foaia Diecezană« a Caransebeșului, din 15 Ianuarie c. Din concluziile la cari ajunge autorul se remarcă două. Una: »Statutul organic«, zis și »Șagunian«, »nu este numai opera lui Șaguna, este opera Congresului din 1868 și al intimului său: Gheorghe Ioanovici, bănătean care a lucrat mult pe terenul bisericesc național«. A doua: Acest Gheorghe Ioanovici a fost francmason sarea, ajuns pe scară până sus de tot, la rangul de mare maestru al societății de rit scoțian, numită »Orient«; și mai apoi, după unirea acesteia cu loja »Sfântul Ioan« a fost marele maestru onorific al marelui ligi francmasonice din Ungaria. — Cartea va fi salutată, de sigur, cu entuziasm de către aceia, din ce în ce mai mulți în locurile de conducere ale ortodoxiei, cari susțin, că actualul »Statut organic« nu se prea împacă cu spiritul și canoanele bisericii orientale.

D. București. Adventiștii nu prea sunt prieteni cu armata și nu se pot împăca cu disciplina ei patriotică. În schimb, nici armata nu le prea ridică monumente de vitejie. Dimpotrivă, ar fi veselă să se scape de încăpăținarea lor habotnică și bizară. Deacum o va și face, măcar în ce privește pe ofițeri. La 9 Decembrie 1932, adica, consiliul de război a corpului II de armată din București a judecat procesul locot. Niculescu din marină, acuzat de »abateri grave în serviciu«. Abaterile veniau din rătăcirile lui sectare, cari îl prinseseră în mreja lor primejdioasă. Consiliul a conchis, că este incompatibilitate între adventism deoparte și onoarea și răspunderea de ofițer de alta. Locotenentul a fost deci reformat, cu pierderea gradului și ștergerea din controlul armatei. — Judecata e, fără îndoială, dreaptă. Totuși mai bine ar fi fost dacă n'ar fi fost nevoie de ea. La asta trebuie să nizuim cu toții. Și nu în ultimul loc serviciul religios al armatei.

O. Florești. Calendarul se poate comanda dela administrația »Unirii Poporului« din Blaj. Prețul unui exemplar este de Lei 14, plus 2 Lei porto postal. Reducere (rabat) se dă numai la comandă de cel puțin 10 exemplare. Și anume: la comandă de 10 ex. pe o singură adresă, poșta se plătește de aici; iar dacă se cer 20 ex. se mai dau pe deasupra și 2 ex. gratuit. Costul se trimite înainte. — E bine să grăbiți comanda, fiindcă abia se mai află 30 exemplare.

Am primit abonamentul pe 1933: Biserica Agihreș, Dr. P. Zălau, oficiul parohial Aiudul de sus, P. Reghin, B. Săcuieni, C. Hațeg, Dr. M. Oradea, Oficiul parohial Belotiniș, C. Topa mică, T. Sibiu, H. Gădălin, L. București.

Am primit abonamentul pe 1932: C. Dumbrăvița, C. Mesteacăn, M. Motiș, T. Isroni, D. Câmpeni, Parohia Pomi, M. Salva.

B. Busul de sus. Am primit 300 Lei. Achitat până la 30. VI 1933.

C. Tg. Mureș. Vă mulțămim pentru suprasolvire. P. Aiud. Am primit 300 Lei. Achitat până la finea anului curent.

S. Ardușat. Am primit 300 Lei. Achitat până la finea anului curent.

M. Rechitova. Am primit 200 Lei. Achitat până la 30 VI 1932.

Oficiul parohial Șanovița. Am primit abonamentul pe 1931.

Oficiul parohial Sărmărtinul de câmpie. Am primit 100 Lei, abonament pe o jumătate de an.

Parohia, Vezendiu. Chităm primirea abonamentului pe 1932 și 1933.

C. Tășnad. Am primit 400, abonament pe 1931 și 1932.

Citiți și răspândiți »UNIREA«